

Verhaal van de dag

Een basisschool waar de ruimtes niets weg hebben van klaslokalen en je als leerling mag aangeven wat je wilt doen. Vanaf dit schooljaar heeft Leiden zo'n school. 'Maked' is de naam, uit te spreken als: make it. Want, zo is de gedachte op een zolderetage aan de Turkooislaan 131, educatie maak je samen. Een reportage.

MakEd-directeur Anne van Dijk ziet hoe Zeger via Zeeslag het alfabet leert. Tegenstander Donnie zit voor de foto rechts. Links zit Emmy met, op schoot, Nin. FOTO HIELCO KUIPERS

In je eigen tempo als 'n speer gaan

Paul van der Kooij
p.van.der.kooij@hollandmediacombinat.nl

Leiden * Aan een grote tafel blijven spelen en leren goed samen te gaan. Zeger (6), die zin had in Zeeslag, krijgt de letters van het alfabet splendorwijs onder de knie. Wie de oorlogschepen van de tegenstander wil raken, moet dingen kunnen zeggen als: „Ik val aan op F4. Of K9.” Anders weet de andere kant van het verticale speelveld niet hoe raak een treffer is. Nin (5), op schoot bij begeleider Emmy, voorziet een brede strook papier ondertussen van de fleurigste details. „We wilden tafeltennis gaan spelen, maar hadden geen net”, verklaart directeur Anne van Dijk. „En dan bekijken we hier eerst hoe je zoiets maakt. Bijvoorbeeld met aangekleed papier.” En als dat fraai versierde 'net' geen bal tegenhoudt, is dat dan niet zonde van de moeite? „Hoezo? Van proberen leer je het toch het meest?” Op 'normale' scholen legt de overheid per schooljaar op wat er moet worden geleerd, een particuliere,

niet-gesubsidieerde school als Maked is daar wat vrijer in. „We maken dan ook gretig gebruik van het gegeven dat wanneer je in je jonge jaren veel hebt gespeeld, je later effectiever info kan opnemen”, meldt Sanne Piekema, begeleider en bestuurslid. „En in plaats van zoeken naar één goed antwoord, leer je om de vele mogelijkheden te zien die een spel biedt. Lang leve de flexibele geest.”

Positief advies

De onderwijsinspectie eist wel dat leerlingen aan het einde van de rit hetzelfde niveau hebben met vakken als rekenen, taal, wereldoriëntatie, kunst en cultuur als op 'gewone' scholen. „In oktober zijn inspecteurs langs geweest. En in december kwamen ze tot een positief advies, waarvan het rapport alleen nog op hun site gezet moet worden.” Het kan ouders van een aanmelding afhouden. Net als de ouderbijdrage van 470 euro per maand. Het is niet omdat er met geld wordt gesmeten. Zo zijn de meeste van de twaalf begeleiders vrijwilliger. Terwijl ze hun geld plegen te

verdienen via deeltijdbanen op 'gewone' scholen, laden bevoegde basisschoolleerkrachten, vakleerkrachten en pedagogen zich hier minimaal een dag per week op. Van Dijk: „Als begeleider kun je hier - wat ook ouders ontzettend waarderen - echt aandacht voor de kinderen hebben en de diepte ingaan.” Neem Donnie (6). Toen die wilde rekenen, pakte Piekema een spel waarin je een kwartekkaart pas krijgt wanneer je de som daarop goed hebt. En wat bleek na dagen vol 'Malle getallen'? Dat Donnie dit rekenspel - op het niveau van groep vijf - prima kon spelen. „Je krijgt hier alle ruimte om in eigen tempo als een speer te gaan”, noemt Piekema dat fenomeen. Nadat Donnie het spel ging spelen, wilden anderen het ook eens proberen. Dagelijks worden zo - vol overgave - interesses aangewakkerd. „En dat terwijl bij het reguliere onderwijs veel leerlingen vastlopen omdat ze zich vervelen of juist te snel door een spoor worden geduwd”, weet Van Dijk. Na haar studie Nederlands, gaf ze dat vak onder meer aan het Groene Hart Lyceum in Alphen. Enkele

Leiden heeft er een totaal andere basisschool bij

jaren geleden begon ze aan de deeltijd-Pabo, maar na een jaar haakte ze af. „Het was moeilijk te combineren met mijn gezin en waarom zou ik leren hoe je dertig of meer kinderen 'in het gareel houdt'? Dat is niet het soort onderwijs dat me voor ogen staat.” „Je zult hier ook nooit in je eentje voor zo'n grote groep staan. Eén begeleider per tien kinderen is het maximum. Het liefst zetten we meerdere begeleider op een groep. Dan kun je overleggen wanneer je iets denkt te zien bij een kind. Ook voor kinderen werkt dat beter: de ene begeleider is wat strenger, de ander wat losser. De een doet graag iets met hoofd of handen, een ander beweegt liever buiten.” Het mooie daarbij is dat het schoolplein grotendeels uit gras

bestaat, „ideaal voor veldspelen.” Ook zijn er klim- en hangbomen. En dit voorjaar komt er een hoek waar grove materialen kunnen blijven liggen. Bij zaken als huttenbouw kun je dan later verder gaan waar je was gebleven.

Inspireren

Uiteindelijk hoopt Van Dijk in een soort woonboerderij neer te strijken met nog meer buitenruimte. Voorlopig is ze veel te blij dat de gehuurde zolder zulke heerlijke plekjes heeft gekregen. Ook de open keuken, in het hart van de school, blijkt aan alle kanten te werken. Want wat blij je makkelijk even bij de bar in de gang hangen met een kop koffie. En wat kun je, vanaf de keukentafel de boel goed in de gaten houden bij het doen van de administratie of het nuttigen van de vers bereide middagmaaltijd waar - heel bewust - geen greintje dier in zit. Aandacht hebben voor elkaar beperkt zich hier niet tot het menselijk. Anderzijds wordt niet moeilijk gedaan wanneer kinderen een boterham met gehakt of kaas van huis mee krijgen: „We werken niet

vanuit dwang, maar willen juist inspireren. Ook met eten leven we graag vóór wat we bedoelen.” Om te voorkomen dat een kind in een spagaat terecht komt, is het wel belangrijk dat het ook thuis 'in zo'n wereld leeft'. Met ouders dus die je 'willen volgen in je interesses'. Die je niet op voetbal doen wanneer je eigenlijk op judo wilt. Ook de kringgesprekken zijn bij Maked aardig gelijkwaardig. Geen juf hoeft je de beurt te geven; die heb je gewoon als je voorganger is geweest. En het is aan jou wat je wel of niet vertelt en voorstelt. Moet er worden beslist over pakweg de bestemming van een uitje, dan kan dat pas wanneer niemand een 'overwegend bezwaar' heeft. Piekema ziet dat als een investering in de toekomst: „Je kan nooit te vroeg leren om te luisteren naar wat anderen willen zeggen en te zien hoeveel leuke ideeën er zijn. Dat helpt ook om conflicten zo snel op te lossen dat er nog tijd is om op pad te gaan.” Even duur als een 'gewone school' zal Maked nooit worden, zelfs niet wanneer het dezelfde rijksvergoding van zeventien duizend euro per

leerling zou krijgen. Het werken met kleinere groepen vormt nu eenmaal een flinke kostenpost. Tenminste, zodra alle begeleiders het loon krijgen dat ze verdienen. Wanneer dat zal zijn, durft Piekema niet te voorspellen. „De ervaring leert dat dat er zeker de eerste jaren niet in zit.” Wat er wel in zit, is dat een teamlid 'relaxed en met een goed gevoel' naar huis gaat. „Als de werkdag erop zit, zit die er ook echt op”, benadrukt Van Dijk. „Je hoeft dan niet het idee te hebben dat je thuis nog veel te doen hebt. En dat komt ook de kinderen ten goede.” Op dit moment zijn het er vijf, afkomstig uit Oegstgeest, Leiden en Noordwijk. Was het streven eerst om nog dit schooljaar op dertig uit te komen, inmiddels is die ambitie bijgesteld: „We willen niet te snel van deze zolder af.” Hoezeer ze ook geloven in de eigen visie, ze willen die wel verder wetenschappelijk laten onderbouwen. Van Dijk: „Dat zal helpen om Nederland aan een nieuw soort onderwijs te krijgen. Het is ook niet voor niets dat sommige sponsoren de vaste lasten hier betalen.”

Hij belt zijn CEO-vriendjes op. 'Kunnen we niet een fonds oprichten? Plastic uit het milieu halen? Opruimen?' Hij vindt plastic afval in zee ook vervelend. Laatst bij zijn vakantiehuis lag zijn strand er vol mee. Er moet iets gebeuren. Vooral de Saoedies doen moeilijk, maar na wat getouwtrek zijn ze er uit. Eén miljard is een mooi rond bedrag, met wat belastingtrucjes kan dat er best af. Ze geven het door aan de marketingafdeling en die maakt er een mooi persbericht van. Hop! De eerstkomende drie jaar zit ik hier nog wel, denkt hij. Wat ben ik toch slim! Ik ben niet voor niets de baas. Als zijn dochter hem aan de ontbijttafel vraagt waarom de wereld niet nu gereed wordt, zou hij dan trots uitleggen dat de wereld wordt gedreven door opportunisme?

Verhaal van de dag

Tinga

Leidenaar Merijn Tinga is bioloog, kunstenaar en avonturier. Tel dat bij elkaar op en je hebt zijn alter ego, de Plastic Soup Surfer. Op deze plek schrijft Tinga elke week over wat hem bezighoudt.

Gedreven

'Papa', roept mijn dochter van de ontbijttafel, 'is er nou al stategie op kleine flesjes?' 'Nee, dat gaat pas over twee jaar in', roep ik terug vanuit de keuken, waar ik koffie sta te zetten. 'Over twee jaar?! Maar we moeten toch nu de wereld redden?' Met haar broodje pindakaas in de hand overpeinst ze dit gegeven. Voor een elfjarige is een periode van twee jaar een eeuwigheid. Het moet minstens net zo ver weg voelen als 2030 en de klimaatdoelen voor mij. Moet ik haar - zelf oud en cynisch - uitleggen dat de wereld wordt gedreven door opportunisme? Als ik even later de ochtendkrant opsla, valt mijn oog op een bericht waar het kortetermijndenken vanaf druip. Een aantal topmultinationals heeft een alliantie gesmeed die één miljard dollar beschikbaar stelt voor het opruimen van plastic afval in het milieu.

Mooi misschien, maar bovenal wrang. De bedrijven achter het initiatief hebben tientallen miljarden geïnvesteerd om aan de vraag naar plastic in het komende decennium te voldoen. Shell, een van de ondertekenaars, bouwt een multibiljarden fabriek in Pennsylvania om daar met schaliegas miljoenen tonnen plastic per jaar te produceren. Exxon Mobil doet hetzelfde in Texas. Saoedie-Arabië is ook deze weg ingeslagen. Veel van de bedrijven achter deze Opruim Alliantie gebruiken het milieuverwoestende 'fracking' als manier om aan olie te komen. Ik kijk op uit de krant en staar voor me uit, een kop koffie in de hand. Ik probeer me voor te stellen hoe die Opruim Alliantie tot stand is gekomen.

Ik zie de CEO van Shell of Exxon voor me in zijn kantoor. Een man van eind vijftig. Altijd in pak. Gewend om zich te bewijzen tijdens het beklimmen van de apenrots. Hij is telkens ergens anders neergezet om het bedrijf efficiënter te maken, targets te halen en aandeelhouders tevreden te stellen. Nu staat hij aan de top. Zijn bedrijf gaat een blakende toekomst tegemoet, met steeds meer vraag naar plastic. De koers is bepaald. Er zijn wel wat bedrijfsrisico's aan de horizon van zijn aanstellingstermijn. Onzekerheden in de winstvoorspelling en daarmee zijn bonus. Er is een vervelende maatschappelijke commotie rond plastic, waar hij geen grip op heeft. Wat te doen? Hoe maken we dit bedrijfsrisico beheersbaar?

Hij belt zijn CEO-vriendjes op. 'Kunnen we niet een fonds oprichten? Plastic uit het milieu halen? Opruimen?' Hij vindt plastic afval in zee ook vervelend. Laatst bij zijn vakantiehuis lag zijn strand er vol mee. Er moet iets gebeuren. Vooral de Saoedies doen moeilijk, maar na wat getouwtrek zijn ze er uit. Eén miljard is een mooi rond bedrag, met wat belastingtrucjes kan dat er best af. Ze geven het door aan de marketingafdeling en die maakt er een mooi persbericht van. Hop! De eerstkomende drie jaar zit ik hier nog wel, denkt hij. Wat ben ik toch slim! Ik ben niet voor niets de baas. Als zijn dochter hem aan de ontbijttafel vraagt waarom de wereld niet nu gereed wordt, zou hij dan trots uitleggen dat de wereld wordt gedreven door opportunisme?